

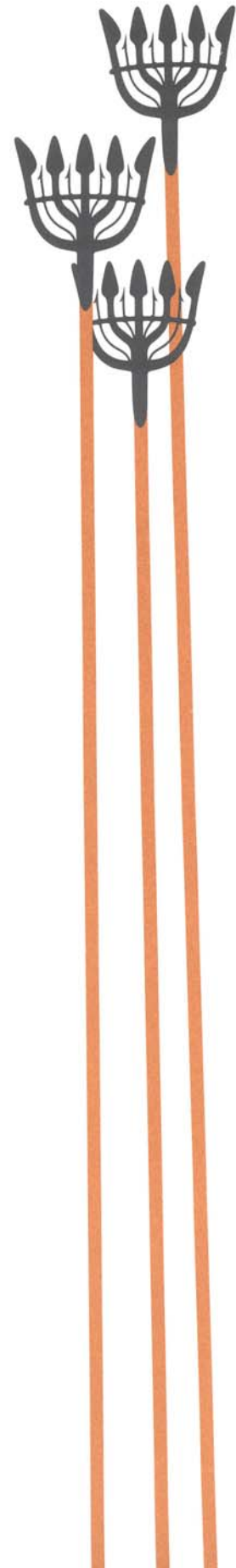
Mjällby 2:21

Mjällby socken, Sölvesborgs kommun

Särskild utredning

Blekinge museum rapport 2009:10
Mikael Henriksson

Bakgrund

Inför en planerad exploatering för bostadshus inom fastigheten Mjällby 2:21 bedömdes viss risk föreligga för att under mark dolda fornlämningsspår kunde komma att beröras av byggnationen. Av denna anledning uppdrog länsstyrelsen åt Blekinge museum att utreda fornlämningsförhållandena inom planområdet. Föreliggande avrapportering utgör en redogörelse för de resultat som framkom inom ramen för det utförda uppdraget. Utredningsarbetet har i sin helhet bekostats av fastighetsägaren.

Fig.1 - Utredningsområdet (markerat med stjärna) i förhållande till Sölvesborgs tätort.

Topografi och kulturhistoria

Det aktuella utredningsområdets totala yta uppmäter ca. 22000 m². Fastigheten är belägen i Mjällby socken, på den östligaste delen av Mjällby bys ägor, ca 600 m. SV om Krokås fiskeläge (bilaga 1a). Grovt sett utgörs områdets västra hälft av en delvis låglänt jordbruksmark och den östra halvan av högre belägen, bitvis snårig och kraftigt stenbemängd blandskog. Ekvidistanserna varierar huvudsakligen mellan 12 och 17 m.ö.h.. Området gränsar i norr mot en jordbruksfastighet och i söder mot en nedlagd minkfarmsverksamhet. Öster om utredningsområdet fortsätter skogsmarken och väster om detsamma övergår topografin successivt i en tidigare mossmark. Utredningsområdet har på senare år delvis nyttjats som friluftsområde, vilket ett timrat vindskydd vittnar om.

Sporadiska uppgifter om privata lösfynd finns för den aktuella trakten, och utredningsområdets kringliggande miljöer hyser ett antal registrerade fornlämningar (bilaga 2). I huvudsak rör det sig om fyndindikerande boplatsspår som Mjällby 35:1, Mjällby 36:1 och Mjällby 39:1, men här finns även mer eller mindre tydliga belägg för gravmiljöer som ex. Mjällby 24:1-2 (stensättningar) och Mjällby 41:1. Så sent som hösten 2007 utförde Blekinge museum en mycket begränsad utredning inför husexploatering i Krokås, och boplotsregistreringarna Mjällby 93:1, 94:1 resp. 95:1 tillkom som en konsekvens av denna utredning (Pettersson 2007). Uteslutande kan kulturmiljöernas arekologiska indikationer sammankopplas med stenålderns senare del.

Fig.2 - Rest av äldre stenmur mellan *Schakt* 1 och 3.

Fältarbetets genomförande

Det arkeologiska utredningsarbetet utfördes 2008-10-13. Genom schaktning med grävmaskin grävdes sammanlagt 13 st., 1,60 m. breda sökschakt, med en sammanlagd längd om drygt 250 löpmeter. Schakten placerades i huvudsak till de topografiskt mest lovande punkterna inom utredningsområdet, och med undantag för den svårforcerade

skogsdelen i NO, fördelades sökschakten relativt jämnt över fastigheten. Närvarande arkeolog handrensade vid schaktningen, och fyndinsamlingen skedde genom handplock. Schakten beskrevs, mättes in manuellt och prickades i efterhand slutligen in mot den vektoriserade fastighetskartan i Arc-GIS 9.2. Dokumentation gjordes även med digitalkamera.

Resultat och diskussion

Vid studier av det historiska kartmaterialet framgår hur fastigheten tidigare var bebyggd och brukad (se ex. bilaga 1b). De fysiska spåren av den numera nedbrända och rivna gården och dess trädgård kan ännu ses väster om befintlig bilväg, i utredningsområdets mitt, och även de äldre brukningsspåren är påtagliga rent arkeologiskt. Gränsen mellan obrukad respektive plöjd del av utredningsområdet kan sägas vidimera de historiska kartornas bild av 1800- och 1900-talets markbruk. Den sydligaste delen av *Schakt* 3 resp *Schakt* 4, 5, 6 och 7 visade tydligt på att stenröjning med påföljande plöjning utförts. Kontrasten var uppenbar mot övriga delen av *Schakt* 3 resp *Schakt* 1 och 2 i det att det här

rörde sig om uppenbart obruten mark. En äldre murrest och enstaka röjningsstenar (fig.2), strax SO om *Schakt* 3, understryker ytterligare gränsen för den äldre jordbruksmarken. De förhistoriska spåren från den utförda utredningen får definieras som sparsmakade. I *Schakt* 4-7 påträffades svagt fyndförande, humösa färgningar i övergången mot undergrunden. Spåren var oerhört diffusa. De kan eventuellt tolkas som rester av en äldre markhorisont, men något säkert besked kunde inte ges inom ramen för en särskild utredning. Utredningens tillvaratagna och ganska begränsade fyndmaterial förefaller tämligen neolitiskt till sin karaktär, och det mest påtagliga beviset för denna datering utgörs av ett avslag från en slipad flintyxa (bilaga 5 resp. fig.3). Med stor sannolikhet sammanfaller platsens brukningstid med densamma som lokalen vilken utreddes 2007. Då spåren även denna gång är såväl begränsade som svårtydda känns vidare undersökningar svåra att motivera.

Figurförteckning

Fig.1 - Utredningsområdets placering enligt fastighetskartan.

Fig.2 - Foto från fältarbetsfasen.

Fig.3 - Fyndfoto

Bilagor

Bilaga 1 - Utredningsområdet enligt äldre kartmaterial.

Bilaga 2 - Kringliggande fornlämningsituation.

Bilaga 3 - Schaktplan särskild utredning.

Bilaga 4 - Schaktbeskrivningar särskild utredning.

Bilaga 5 - Fyndtabell särskild utredning.

Källor

Otryckta källor

Pettersson, L. 2007. Mjällby 2:37 och 10:112. Mjällby socken, Sölvesborgs kommun. Särskild utredning. *Blekinge museum rapport* 2007:28.

Övriga källor

FMIS

Lantmäteriets kartarkiv

Diverse handlingar och rapporter i Blekinge museums arkiv.

Administrativa uppgifter

Länsstyrelsens dnr och datum för beslutet: 431-8083-08

Blekinge museum dnr: 140-0508-08

Undersökningstid: 2008-10-13

Personal: Arkeolog Mikael Henriksson och maskinist Per-Erik Larsson

Läge: Fastighetskartan, blad 3E2g Hosaby

Koordinatsystem: Plan 2,5 gon W Blekinge 10.

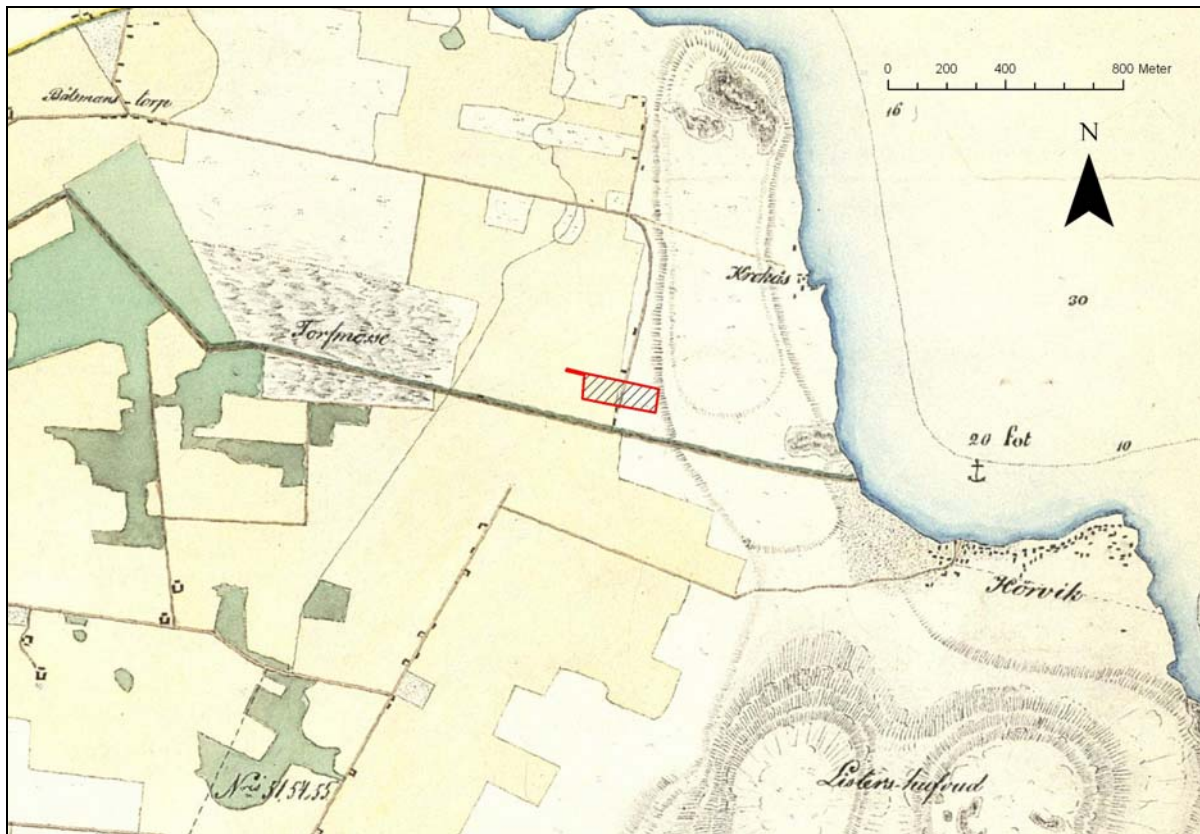
Koordinater för undersökningens sydvästra hörn: x: 6213505 y: 1433900

Dokumentation: Mätdata och 17 digitala fotografier förvaras i Blekinge museum.

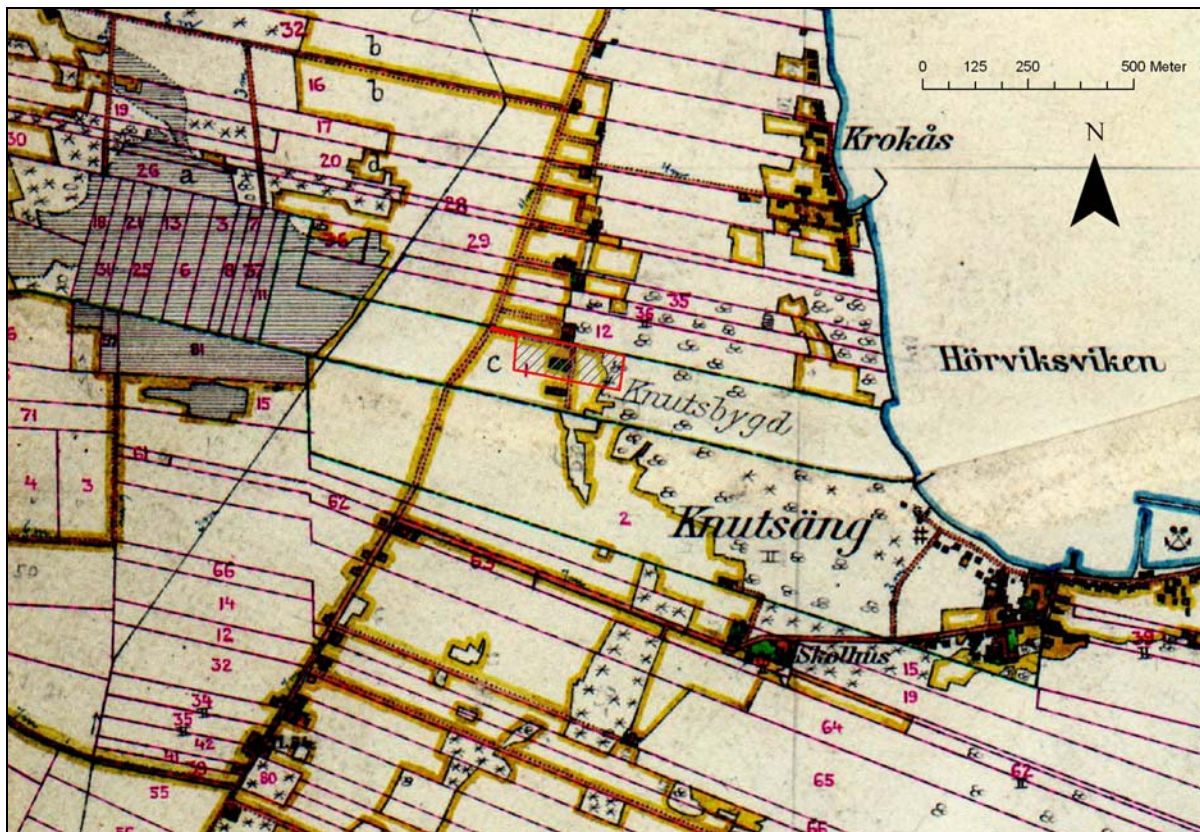
Fynd: BIM 27324:1-17

Kartanvändning: ©LMV, Gävle, 2009, ©LMV Ärende nr M2005/2857, ©LMV 2009. Ur Historiska Kartor™

Bilaga 1 - Utredningsområdet enligt historiskt kartmaterial.

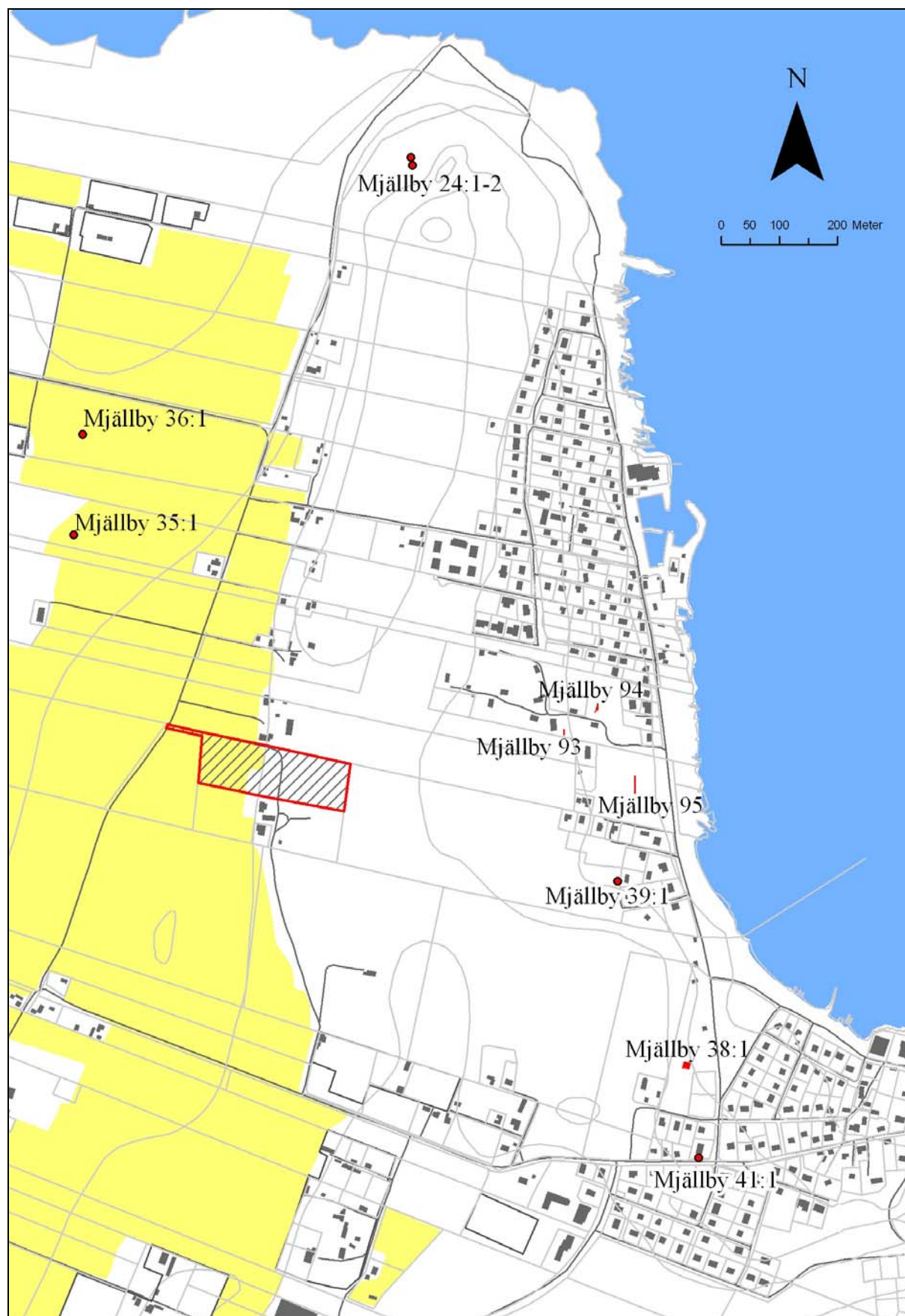

Kulturmiljön vid 1800-talets mitt.

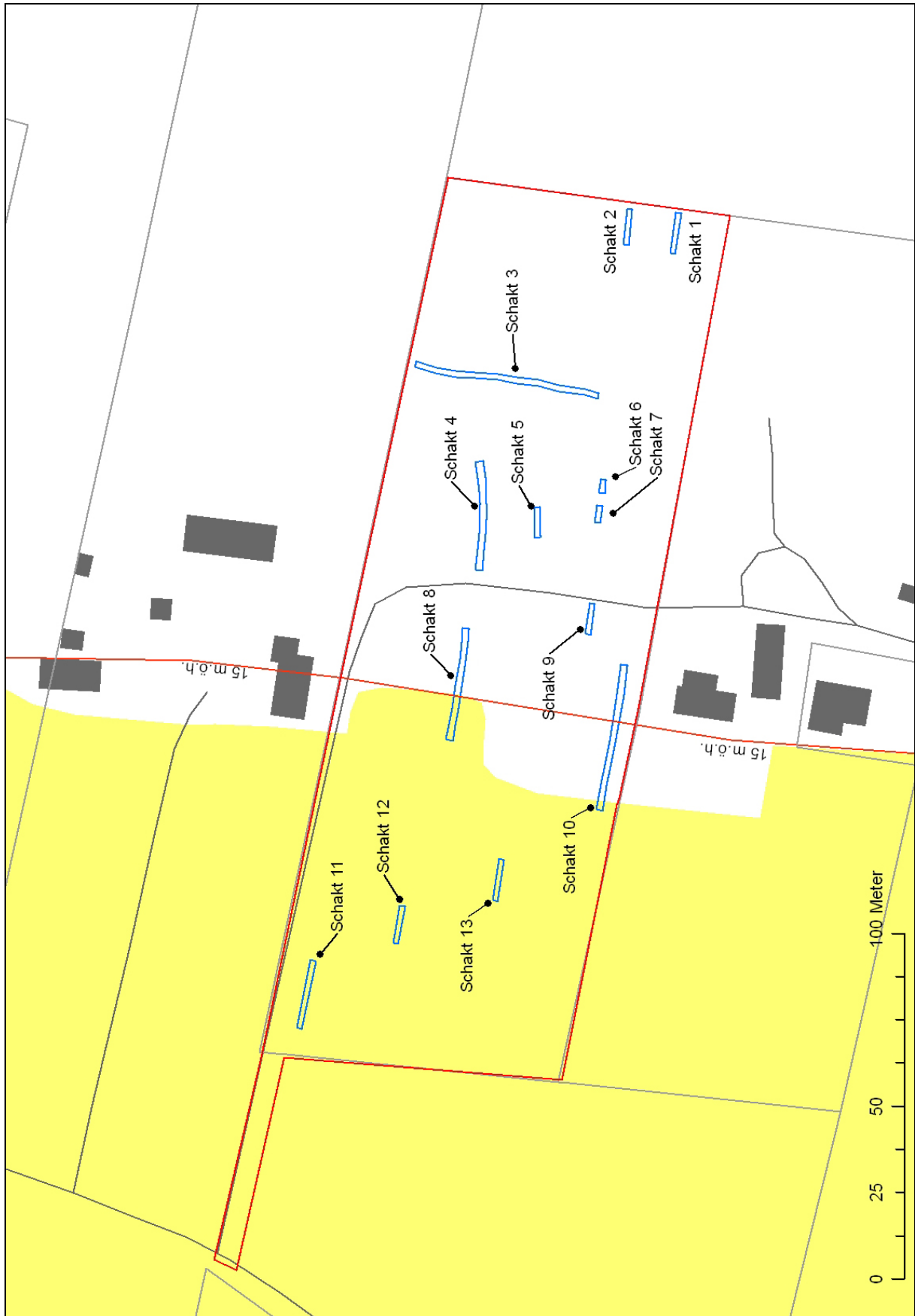

Kulturmiljön vid tiden för 1:a världskriget.

Bilaga 2 - Utredningsområdets kringliggande fornlämningsmiljö.

Bilaga 3 - Schaktplan särskild utredning.

Bilaga 4 - Schaktbeskrivningar särskild utredning.

Schakt 1

Ett 12 m. långt och 1,6 m brett sökschakt grävdes till ett maximalt djup om 0,25 m. Härefter påträffades en undergrund bestående av gul till grågul moränsand. Vid schaktningen påträffades kraftiga inslag av 0,20 - 0,30 m stora stenar samt enstaka, mindre block. Inga fynd eller antikvariskt intressanta spår framkom vid grävningsarbetet.

Schakt 2

Ett 11 m. långt och 1,6 m brett sökschakt grävdes till ett maximalt djup om 0,25 m. Härefter påträffades en undergrund bestående av gul till grågul moränsand. Vid schaktningen påträffades kraftiga inslag av 0,20 - 0,30 m stora stenar samt enstaka, mindre block. Inga fynd eller antikvariskt intressanta spår framkom vid grävningsarbetet.

Schakt 3

Ett 53 m långt och 1,6 m brett schakt grävdes till ett maximalt djup om 0,30 m. En undergrund bestående av brungul till brun moränsand påträffades på 0,25 m djup. Schaktets nordligaste 50 m var kraftigt block- och stenbemängda. De sydligaste fem metrarna var uppenbart stenröjda. Recenta fynd i form av tegelfragment och glas påträffades vid schaktningen längst i söder liksom förhistorisk keramik och flinta

Schakt 4

Ett 32 m. långt och 1,6 m. brett sökschakt grävdes till ett maximalt djup om 0,25 m. En undergrund bestående av gulbrun moränsand framkom med början på 0,20 m djup och sporadiska spår av en grå, lätt humös, sandig, fyndförande lagerhorisont påträffades. Bearbetad flinta insamlades vid såväl schaktning som finrensning, och tegel och porslin noterades.

Schakt 5

Ett 9 m. långt och 1,6 m. brett sökschakt grävdes till ett maximalt djup om 0,25 m. En undergrund bestående av gulbrun moränsand framkom med början på 0,20 m djup och sporadiska spår av en grå, lätt humös, sandig, fyndförande lagerhorisont påträffades. Bearbetad flinta insamlades vid såväl schaktning som finrensning, och yngre rödgods, glas och porslin noterades.

Schakt 6

Ett 4 m. långt och 1,6 m. brett sökschakt grävdes till ett maximalt djup om 0,25 m. En undergrund bestående av en gulbrun moränsand framkom med början på 0,20 m djup. En svagt fyndförande lagerhorisont bestående av grå, lätt humös sand påträffades sporadiskt i schaktets västligaste del. Enstaka lösfunna flintfragment tillvaratogs vid schaktningsarbetet, och yngre rödgods, glas och porslin noterades.

Schakt 7

Ett 5 m. långt och 1,6 m. brett sökschakt grävdes till ett maximalt djup om 0,25 m. En undergrund bestående av en gulbrun moränsand framkom med början på 0,20 m djup. En svagt fyndförande lagerhorisont bestående av grå, lätt humös sand påträffades sporadiskt i schaktets västligaste del. Inga tydligare anläggningsspår framkom dock och enstaka flintor tillvaratogs vid schaktningen.

Schakt 8

Ett 33 m långt och ett 1,6 m brett sökschakt grävdes till ett maximalt djup om 0,30 m. En undergrund bestående av en gulbrun till rödbrun moränsand framkom på 0,25 - 0,30 m djup. Den högre belägna terrängen hyste kraftiga inslag av sten. Inga antikvariskt intressanta lager eller anläggningar påträffades och endast enstaka flintfragment tillvaratogs.

Schakt 9

Ett 9,0 m. långt och 1,6 m. brett sökschakt grävdes mot VNV, med början mellan den tidigare jordbruksfastighetens grindstolpar. Det maximala schaktningsdjupet uppgick till 0,25 m., och på denna nivå framkom en undergrund bestående av morän. Inga antikvariskt intressanta lager eller anläggningar påträffades, och förutom recenta fynd i form av tegelstenar, endast enstaka lösfynd av flinta.

Schakt 10

Ett 42,0 m. långt och 1,6 m. brett sökschakt drogs i en sluttning mot VNV. Det maximala schaktningsdjupet uppgick till 0,40 m., och en undergrund bestående av gul till gulbrun morän framkom med början på 0,30 m. djup. I den lägre terrängen övergick denna i en gul till gulgrå havssand. Inga antikvariskt intressanta lager eller anläggningar påträffades och endast recenta fynd framkom vid schaktningsarbetet.

Schakt 11

Ett 20,0 m långt och 1,6 brett sökschakt grävdes till ett maximalt djup om 0,30 m. På denna nivå framkom en undergrund bestående av en gulgrå till grå, ställvis rostfärgad, havssand. Enstaka sotfärgningar bedömdes vara sentida, utöver dessa påträffades inga spår inom schaktet. Endast keramikfragment från nyare tid insamlade.

Schakt 12

Ett 11,0 m långt och 1,6 brett sökschakt grävdes till ett maximalt djup om 0,30 m. På denna nivå framkom en undergrund bestående av en gulgrå till grå, ställvis rostfärgad, havssand. Enstaka sotfärgningar bedömdes vara sentida, utöver dessa påträffades inga spår inom schaktet. Enstaka avslag av Kristianstadsflinta insamlat.

Schakt 13

Ett 12,0 m långt och 1,6 m. brett sökschakt grävdes till ett maximalt djup om 0,30 m. Härunder vidtog en en undergrund bestående av vitgrå till grå havssand. En sotfläck om 0,50 m i diameter bedömdes som sannolikt sentida, och även i övrigt framkom inga intressanta lager, anläggningar eller fynd.

Bilaga 5 - Fyndtabell särskild utredning

Fnr	Kontext	Fyndmaterial	Vikt (g)	Antal	Anmärkning
1	Schakt 3	Avslag/avfall av främst Kr.fl	66	12	
2	Schakt 3	Keramikfragment yngre rödgods	11	1	
3	Schakt 3	Fragment av kritpipa	7	1	
4	Schakt 3	Fragment förhistorisk keramik	<1	1	
5	Schakt 3	Avslag av bergart	2	1	
6	Schakt 4	Fragment förhistorisk keramik	1	1	
7	Schakt 4	Avslag/avfall av främst Kr.fl	18	6	Fynd från ev äldre markhorisont
8	Schakt 5	Fragment förhistorisk keramik	<1	1	
9	Schakt 5	Avslag/avfall av främst Kr.fl	55	17	
10	Schakt 6	Avslag/avfall av främst Kr.fl	70	9	1 slipat avslag Ssk.fl
11	Schakt 6	Fragment förhistorisk keramik	2	1	
12	Schakt 7	Avslag/avfall av Kr.fl	87	13	
13	Schakt 4	Avslag/avfall av främst Kr.fl	115	17	1 tvärpil av Ssk.fl
14	Schakt 8	Avslag/avfall av Kr.fl	12	2	
15	Schakt 9	Avslag/avfall av Kr.fl	7	2	
16	Schakt 11	Keramikfragment yngre rödgods och stengods	7	2	
17	Schakt 12	Avslag/avfall av Kr.fl	2	1	